

Ár- és belvívveszély a Kapos vízgyűjtőjén; különös tekintettel a hirtelen áradásokra

Szabó Judit III. évf. PTE TTK

Témavezetők: **Fábián Szabolcs Ákos PhD** egyetemi adjunktus
PTE Természet Földrajzi Tanszék

Az árvíz a folyók természetes vízjárásához kapcsolódik. A belvizek pedig az ember folyószabályozási tevékenységének hatására jöttek létre, mivel a folyók töltései gátat szabtak a levonulásának.

A Kapos völgye a pliocén–pleisztocénben keletkezett a Felső-Kalocsai-süllyedékben. A vízrendezés előtt a vidék a mocsaras jellegéről volt ismert. A vízrendezés kezdetleges formái már a III.– IV. század folyamán az ide települő rómaiak által jelentek meg. Az első, igazi mederrendezési munkálatok Beszédes József tervei alapján 1825 és 1835 között hajtották végre. Az utolsó szabályozást 1940–1960 között hajtották végre.

Az 1935 és 2005 között bekövetkezett nagyvizeket Kaposvári vízmércék adatai alapján elemeztem. A legnagyobb vízállások az év elején következtek be: júniusban és február–március között a hóolvadás és csapadék hatására. Pincehely térégében az adatok elemzése azonban a klíma szárazabbra fordulására utal.

Az esettanulmányomban a 2005. augusztus 21–23. között bekövetkezett hirtelen áradást dolgoztam fel. Itt rámutattam a hidrológiai és meteorológiai viszonyokra, amelyek azt tükrözik, hogy két ciklonpár és konvektív feláramlások okozták az extrém áradást. Az ár tetőzési pontja 450 cm volt, ami az 1%-os vízhozami küszöböt 36cm-rel átlépte.

A belvíz által veszélyeztetett terület Dombóvár és Tolnanémedi között húzódó szakasz körül található. A legveszélyeztetettebb térségek Belecska, Dúzs, Csibrák és Kurd. A terület vízrendezési műtárgyakban nem bővelkedik.

Az ár- és belvíz okait két csoportra lehet osztani: antropogén és természeti. A káros vizek keletkezésének legfontosabb természeti tényezői a csapadék mennyisége és térszín minősége. A humán tényezők oldaláról pedig az ember természetbe való beleavatkozása áll.

A Kapos rendezésére több javaslat is született. Ezek közül az árvíz tározók kiépítését és a megfelelő földhasználatot találom a legmegfelelőbbnek. Mivel ezeknek nem csak az ár- és belvíz felszámolásában van haszna, hanem a gazdaságunk fejlesztésben is.